

§ 283

Yttrande över remiss av utredningen Långsiktighet och stadga i arbetet framåt - en myndighet för romska frågor (Ds 2019:15) KSN-2019-2319

Beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

1. **att** avge yttrande till kulturdepartementet enligt ärendets **bilaga 1**.

Beslutsgång

Ordförande ställer föreliggande förslag med redaktionella ändringar mot avslag och finner att arbetsutskottet bifaller detsamma.

Sammanfattning

Kulturdepartementet har remitterat utredningen Långsiktighet och stadga i arbetet framåt - en myndighet för romska frågor till Uppsala kommun för yttrande senast den 1 november. Utredningen har haft i uppdrag att utreda hur ett nationellt center för romska frågor kan inrättas.

Beslutsunderlag

- Förvaltningens tjänsteskrivelse, 2019-09-19
- Bilaga 1. Förslag till yttrande, 2019-09-16
- Sammanfattning av utredningen Långsiktighet och stadga i arbetet framåt - en myndighet för romska frågor (Ds 2019:15)

Kommunledningskontoret

Kommunstyrelsen

Handläggare:
Klinge-Nygård Nina

Yttrande över remiss av utredningen Långsiktighet och stadga i arbetet framåt - en myndighet för romska frågor (Ds 2019:15)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslås besluta

att avge yttrande till kulturdepartementet enligt ärendets **bilaga 1**.

Ärendet

Kulturdepartementet har remitterat utredningen Långsiktighet och stadga i arbetet framåt - en myndighet för romska frågor till Uppsala kommun för yttrande senast den 1 november. Utredningen har haft i uppdrag att utreda hur ett nationellt center för romska frågor kan inrättas.

Utredningen i sin helhet finns att läsa på regeringens hemsida:

<https://www.regeringen.se/49f86c/contentassets/a0605687c20c431daf40db27e739cc86/langsiktighet-och-stadga-i-arbetet-framåt--en-myndighet-for-romska-fragor-ds-201915>

En sammanfattning av utredningen återges i ärendets **bilaga 2**.

Beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret och socialförvaltningen. Arbetsmarknadsförvaltningen, utbildningsförvaltningen och kulturförvaltningen har getts möjlighet att lämna synpunkter. Jämställdhets- eller barnperspektivet har beaktats i beredningen av ärendet. Ärendet har inga konsekvenser ur näringslivsperspektivet.

Föredragning

Utredningen har haft i uppdrag att utreda hur ett nationellt center för romska frågor

kan inrättas. I uppdraget har ingått att föreslå vilka specifika uppgifter centret ska ha och avgränsningar mot andra berörda myndigheters verksamhet. Utredningen ska särskilt beakta de förslag som lämnats av Kommissionen mot antiziganism (SOU 2016:44), vilka Uppsala kommun ställt sig positiv till i yttrande som avgavs i december 2016.

Uppsala kommun har i tidigare yttranden, bland annat SOU 2017: 60 Nästa steg? Förslag för en stärkt minoritetspolitik (kommunstyrelsen september 2017) och Ds 2019:4 Förslag till en nationell institution för mänskliga rättigheter i Sverige (maj 2019), lyft fram behovet av tydlig samordning inom det minoritetspolitiska området.

I det föreliggande betänkandet föreslås att en statlig förvaltningsmyndighet inrättas för romska frågor och att den placeras som en nämndmyndighet under en värmyndighet. Utredningens bedömning är att inrättandet av en ny myndighet för romska frågor skulle skapa den stabilitet och långsiktighet, som arbetet med att främja den nationella minoriteten romers åtnjutande av de mänskliga rättigheterna är beroende av för att nå framgång. En myndighet är en tydlig markering om att regeringen inte accepterar att minoriteten romers mänskliga rättigheter fortsatt kränks och att ansvaret för detta tillkortakommande är statens. En sådan myndighet skulle också komplettera det viktiga arbete som görs i dag av regeringen, statliga och kommunala förvaltningsmyndigheter samt det romska civilsamhället.

Myndigheten för romska frågor ska driva verksamheten i nära kontakt med minoriteten romer och säkerställa att romsk språk- och kulturkompetens finns i myndigheten.

Myndigheten ska ha ett nationellt ansvar att främja arbetet med mänskliga rättigheter för den nationella minoriteten romer. I det ingår att vara ett stöd i arbetet med att motverka antiziganism. Det antiziganistiskt betingade utanförskapet är en del av samhällsstrukturen och det krävs tid, resurser och arbete för att kunna förändra det.

Myndigheten ska initiera, främja och stödja åtgärder för att öka minoriteten romers egenmakt och inflytande och särskilt kvinnors, barns och ungas egenmakt och inflytande. Den ska bidra till den fortsatta utvecklingen av det romska civilsamhället och återkommande ordna en landsomfattande sammankomst för romska organisationer, aktivister och andra sakkunniga.

Vidare ska myndigheten synliggöra, samla och sprida kunskap samt verka för att metoder utvecklas för att motverka den antiziganism och diskriminering som romer utsätts för. Kunskap sprids och levandegörs också om minoriteten romers kultur, språk och historia, inklusive en kunskapsbank om de samma.

I förslaget till yttrande i **bilaga 1** ställer sig Uppsala kommun i huvudsak bakom förslagen i utredningen och välkomnar långsiktigheten i desamma, bland annat att komma ifrån nuvarande ordning då de romska frågorna är utspridda på ett flertal myndigheter och aktörer.

Mot bakgrund av Uppsala kommuns ställningstaganden i tidigare yttranden inom området förordar kommunen här att myndigheten för romska frågor förläggs vid den föreslagna myndigheten för mänskliga rättigheter, tillsammans med det övriga minoritetspolitiska arbetet.

Det är särskilt positivt att kvinnors, barns och ungas egenmakt och möjlighet till delaktighet främjas från myndighetshåll. En fortsatt utveckling av det romska civilsamhället är nödvändig för att stärka minoritetens egenmakt, delaktighet och möjlighet till inflytande. Stöd på de nationella och lokala planen behövs i olika former.

Uppsala kommun är en av fem utvecklingskommuner för romsk inkludering och har statligt bidrag för arbetet fram till 31 maj 2020. Socialnämnden har samordningsansvaret för det kommunövergripande utvecklingsarbetet. Nämnden avgav i augusti 2019 en skrivelse till kulturdepartementet angående romsk inkludering. I den anføres att kommuner har en viktig roll i arbetet med romsk inkludering och att statligt stöd är en nödvändighet även i fortsättningen.

I linje med socialnämndens skrivelse till kulturdepartementet, lyfter förslaget till yttrande att det är viktigt att inrättandet av och kostnaderna för myndigheten för romska frågor inte påverkar anslagen till kommunerna för arbetet med romsk inkludering negativt.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt i ärendet.

Kommunledningskontoret

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Ingela Hagström
Utvecklingsdirektör

Kommunledningskontoret

Kulturdepartementet
ku.remissvar@regeringskansliet.seHandläggare:
Klinge-Nygård Nina

Ert dnr: Ku2019/01349/CSM

Yttrande över remiss av Långsiktighet och stadga i arbetet framåt - en myndighet för romska frågor (Ds 2019:15)

Kulturdepartementet har remitterat ovan rubricerat betänkande till Uppsala kommun för yttrande.

Allmänt och materialet i utredningen

Uppsala kommun bedömer att utredningen vilar på ett gediget och grundligt arbete. Utredningen vittnar om en förståelse för och kunskap om komplexiteten i frågorna. Det antiziganistiskt betingade utanförskapet är en del av samhällsstrukturen och det krävs tid, resurser och arbete för att kunna förändra det.

Uppsala kommun ställer sig bakom förslagen i utredningen och välkomnar långsiktigheten i desamma, bland annat att komma ifrån nuvarande ordning då de romska frågorna är utspridda på ett flertal myndigheter och aktörer.

Avsnitt 4.2 En myndighet för romska frågor ska inrättas

Uppsala kommun ställer sig positiv till förslaget att inrätta en statlig förvaltningsmyndighet för romska frågor under en värdmyndighet. Uppsala kommun ser att lämplig värdmyndighet är den föreslagna myndigheten för mänskliga rättigheter (Ds 2019:4).

Uppsala kommun har i tidigare yttrande i SOU 2017: 60 framfört att arbetet med den nationella minoritetspolitiken bör ske inom ramen för en nationell institution för de mänskliga rättigheterna. Likaså har Uppsala kommun i yttrande över Ds 2019: 4 ställt sig positiv till inrättandet av en myndighet för mänskliga rättigheter med kompetens som omfattar de nationella minoriteterna.

Mot bakgrund av kommunens tidigare yttranden ser kommunen vinster med att arbetet med romska frågor hanteras tillsammans med det övriga minoritetspolitiska arbetet. Därför förordar kommunen att myndigheten inrättas under myndigheten för mänskliga rättigheter och inte som en organisatoriskt fristående myndighet.

Avsnitt 4.9 Initiera, främja och stödja åtgärder för att öka egenmakt och inflytande

Utredningen bedömer att vägen till reellt inflytande och egenmakt är lång för minoriteten romer, både på lokal, regional och nationell nivå. Uppsala kommun anser att det är särskilt positivt att kvinnors, barns och ungas egenmakt och möjlighet till delaktighet främjas från myndighetshåll.

Avsnitt 4.9.1 Bidra till den fortsatta utvecklingen av det romska civilsamhället

Myndigheten för romska frågor ska bidra till den fortsatta utvecklingen av det romska civilsamhället. Uppsala kommun ser att en fortsatt utveckling av det romska civilsamhället är nödvändig för att stärka minoritetens egenmakt, delaktighet och möjlighet till inflytande. Vidare ser Uppsala kommun att stöd på de nationella och lokala planen behövs i olika former.

Avsnitt 5.2 Förslag till finansiering

Utredningen föreslår en årlig budget för myndigheten för romska frågor på 20 miljoner kronor, något lägre under de första uppbyggnadsåren. Uppsala kommun har i skrivelse till kulturdepartementet i augusti 2019 framfört behovet av ett särskilt statsbidrag till kommuner för arbetet med romsk inkludering. Detta för att kunna nå det övergripande målet i regeringens strategi för romsk inkludering ”att den rom som fyller 20 år 2032 ska ha likvärdiga möjligheter i livet som den som är icke-rom”. Mot bakgrund av detta ser Uppsala kommun det som centralt att inrättandet av och kostnaderna för myndigheten för romska frågor, oavsett värdmyndighet, inte påverkar anslagen till kommunerna för arbetet med romsk inkludering negativt.

Kommunstyrelsen

Erik Pelling
Ordförande

Lars Niska
Sekreterare

Sammanfattning

Utredningen har haft i uppdrag att närmare utreda hur ett nationellt center för romska frågor kan inrättas. I uppdraget har ingått att föreslå vilka specifika uppgifter centret ska ha med tydliga avgränsningar mot andra berörda myndigheters verksamhet samt utreda hur romskt deltagande och inflytande i förhållande till centrets uppgifter kan säkerställas. Det har även ingått att undersöka om centret kan inrättas inom ramen för befintlig myndighetsstruktur. Enligt uppdragsbeskrivningen ska utredningen särskilt beakta förslagen (SOU 2016:44) som lämnats av Kommissionen mot antiziganism.

Utredningen har valt ett arbetssätt med bred konsultation med det romska civila samhället och sakkunniga. Konsultationerna har skett vid såväl strukturerade möten som vid mer spontana samtal. Utredningen har inte begränsat konsultationerna och samtalen till en viss grupp av individer utan istället aktivt sökt kontakt med ett betydande antal organisationer och personer inom det romska samhället. Vid ett par tillfällen har samtal och möten mellan utredningen och minoriteten sänts live via sociala medier i syfte att sprida information ytterligare.

Inom ramen för konsultationen har en behovsinventering genomförts som har handlat om att inventera vad som behöver åtgärdas för att minoriteten romer ska kunna åtnjuta de mänskliga rättigheterna och få en förbättrad livssituation. Detta gjordes bl.a. genom att utredningen samlade in information från minoritetens organisationer, aktivister och sakkunniga.

Det framgick i ett tidigt skede att samtliga som utredningen förde samtal med instämde i den problembild som utredningen identifierat i utredningsuppdraget, dvs. att det saknas stadga och långsiktighet i arbetet med att tillförsäkra minoriteten romers åtnjutande av de mänskliga rättigheterna. Utredningen har i sitt arbete kunnat

konstatera att trots att regeringen vidtagit åtgärder inom en rad olika områden inom minoritetspolitiken och beslutat om en tjugoårig strategi för romsk inkludering som syftar till att ge romer samma möjligheter som icke-romer, så är situationen i fråga om romers åtnjutande av de mänskliga rättigheterna generellt mycket oroande. Detta har bl.a. framkommit vid konsultationerna som visar att det finns betydande brister inom samtliga samhällsområden, inte minst beträffande minoritetens möjligheter till åtnjutande av de språkliga och kulturella rättigheterna. Den bilden bekräftas i rapporter från olika internationella övervakningsorgan där det framgår att romer i Sverige fortfarande möter diskriminering inom alla områden i vardagslivet.

Utredningens bedömning är således att risken är uppenbar att den nuvarande situationen kommer att kvarstå om inte en kompletterande och extraordinär insats vidtas och en tydlig part pekas ut för att aktivt främja arbetet med att tillgodose minoriteten romers åtnjutande av de mänskliga rättigheterna.

Utredningens slutsats är att inrättande av ett organ i form av en statlig förvaltningsmyndighet skulle utgöra den extraordinära och kraftfulla åtgärd som behövs för att ge staten förbättrade förutsättningar att komma till rätta med situationen. Att inrätta en statlig förvaltningsmyndighet förefaller således vara nästa nödvändiga steg i regeringens arbete för att tillförsäkra mänskliga rättigheter för minoriteten romer.

En myndighet för romska frågor

Utredningens bedömning är att inrättandet av en ny myndighet för romska frågor skulle skapa den stabilitet och långsiktighet som arbetet med att främja minoriteten romers åtnjutande av de mänskliga rättigheterna är beroende av för att nå framgång. En myndighet är en tydlig markering om att regeringen inte accepterar att minoriteten romers mänskliga rättigheter fortsatt kränks och att ansvaret för detta tillkortakommande är statens. En sådan myndighet skulle också komplettera det viktiga arbete som görs i dag av regeringen, statliga och kommunala förvaltningsmyndigheter och det romska civilsamhället.

Utredningen föreslår därför att en nämndmyndighet vid en värmyndighet inrättas, Myndigheten för romska frågor, och att den ska ha ett nationellt ansvar att främja arbetet med mänskliga

rättigheter för den nationella minoriteten romer. I det ingår att vara ett stöd i arbetet med att motverka antiziganism. Den nya myndigheten ska driva verksamheten i nära kontakt med minoriteten romer, säkerställa en lokal förankring av verksamheten och att verksamheten når en lämplig geografisk spridning. Myndigheten för romska frågor ska

- initiera, främja och stödja åtgärder för att öka minoriteten romers egenmakt och inflytande, vari det ligger ett särskilt ansvar att stärka kvinnors samt barns och ungas egenmakt och inflytande,
- bidra till den fortsatta utvecklingen av det romska civilsamhället genom att genomföra olika insatser,
- återkommande anordna en landsomfattande sammankomst där minoriteten romers organisationer, aktivister och andra sakkunniga från och företrädare för minoriteten kan mötas och diskutera för minoriteten viktiga frågor,
- synliggöra, samla och sprida kunskap samt verka för att metoder utvecklas för att motverka den antiziganism och diskriminering som minoriteten romer utsätts för och den påverkan som historisk rasism och diskriminering för med sig,
- samla och medverka till att levandegöra och sprida kunskap om minoriteten romers kultur, språk och historia samt skapa en kunskapsbank över minoriteten romers kultur, språk och historia, samt
- främja högtidlighållande av centrala högtidsdagar för minoriteten romer.

Utredningens bedömning är att den nya myndighetens anslag bör uppgå till minst 20 miljoner kronor per år och att myndigheten bör ha minst 13 årsarbetskrafter när den är fullt uppbyggd.

Utredningen anser slutligen att det bör övervägas att låta genomföra en uppföljning för att säkerställa en strategisk etablering och styrning av Myndigheten för romska frågor både under uppbyggnadsfasen av verksamheten och efter att den nya myndigheten har verkat under några år.